

European Union

ПРОГРАМА ЗА ТРАНСГРАНИЧНО СЪТРУДНИЧЕСТВО ПО
ИПП БЪЛГАРИЯ-СЪРБИЯ

ИПА ПРОГРАМ ПРЕКОГРАНИЧНЕ САРАДЪЕ БУГАРСКА-
СРБИЈА

BULGARIA-SERBIA IPA CROSS-BORDER PROGRAMME

Bulgaria – Serbia
IPA Cross-border Programme
CCI No 2007CB16IPO006

**Краище – район на уникални
сортове овощни култури**

**Крајиште – регион уникалних
врста воћних култура**

**Kraishte – Region of Unique
Varieties of Fruit Crops**

Проектът е съфинансиран от Европейския съюз чрез Програмата за трансгранично сътрудничество по ИПП България-Сърбия.
Овај пројекат се кофинансира од стране Европске уније кроз ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија.
The project is co-funded by EU trough the Bulgaria-Serbia IPA Cross-border Programme.

**ЛЕСОТЕХНИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ
ШУМАРСКИ УНИВЕРЗИТЕТ
UNIVERSITY OF FORESTRY**

1756 София, бул. „Климент Охридски“ 10; тел. +359 2 9625997, +359 2 91907 вътр. 480

1756 Софија, бул. „Климент Охридски“ бр. 10; тел. +359 2 9625997, +359 2 91907 унутр. 480

1756 Sofia, 10, Kliment Ohridski Blvd.; Tel. +359 2 9625997, +359 2 91907 ext. 480

www.ltu.bg

**Краище – район на уникални
сортове овошни култури**

**Крајиште – регион уникалних
врста воћних култура**

**Kraishte – Region of Unique
Varieties of Fruit Crops**

Каталог „Краище – район на уникални сортове овощни култури” е част от едноименния проект, реализиран в рамките на Програмата за трансгранично сътрудничество по ИПП България – Сърбия от края на юли 2011 до октомври 2012 г. Водещ партньор е Лесотехническият университет в София, а партньори – общините Трекляно, България и Босилеград, както и Културно-информационният център „Босилеград“, Сърбия.

Каталог „Краиште – регион уникалних врсти воћних култура” је део истоименог пројекта, реализован у оквиру ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија од краја јула 2011 до октобра 2012 г. Водећи партнер је Шумарски универзитет у Софији, а партнери – општине Трекљано из Бугарске и Босилеград, както и Културно-информативни центар „Босилеград“ из Србије.

Catalogue „KRAISHTE – Region of Unique Varieties of Fruit Crops” is a part of the project with the same name, realized within the Bulgaria–Serbia IPA Cross-Border Programme from the end of July 2011 until October 2012. The University of Forestry in Sofia is the leading partner, and the partners are the municipalities of Treklyano, Bulgaria and Bosilegrad, as well as the Bosilegrad Cultural Information Center, Serbia.

Съставители: проф. дсн. Нино Нинов и агр. инж. Раде Александров

Составили: проф. др полъ. наука Нино Нинов и дипл. инг. агр. Раде Александров

Compiled by : Prof. DSc. Nino Ninov and B.Sc.Agr. Rade Aleksandrov

Текст: доц. д-р Мария Апостолова

Текст: доц. др Марија Апостолова

Text: ass. prof. Dr. Maria Apostolova

Снимки: Драгомир Захаријев, Радко Стојанчов, Красимир Ишлимов, Милан Асенов, Иван Јанков, Любен Глигоров, Мирослав Александров, Георги Чипев

Фотографије: Драгомир Захаријев, Радко Стојанчов, Красимир Ишлимов, Милан Асенов, Иван Јанков, Љубен Глигоров, Мирослав Александров, Георги Чипев

Images: Dragomir Zahariev, Radko Stoyanchov, Krasimir Ishlimov, Milan Asenov, Ivan Yankov, Lyuben Gligorov, Miroslav Alexandrov, Georgi Chipev

СЪДЪРЖАНИЕ

ПРОЕКТЪТ КРОГ В ПОДКРЕПА НА КРАИЩЕ	5
ЯБЪЛКИ	20
КРУШИ	58
СЛИВИ	72

САДРЖАЈ

ПРОЈЕКАТ КРОГ ПОДРШКА КРАЈИШТУ	10
ЈАБУКЕ	20
КРУШКЕ	58
ШЉИВЕ	72

CONTENTS

THE KROG PROJECT SUPPORTING KRAISHTE	15
APPLES	20
PEARS	58
PLUMS	72

ПРОЕКТЪТ КРОГ В ПОДКРЕПА НА КРАИЩЕ

Проектът „Крайще – район на уникални сортове овощни култури“, наричан съкратено КРОГ, се реализира в рамките на Програмата за трансгранично сътрудничество по Инструмента за предприсъединителна помощ България – Сърбия от края на юли 2011 до октомври 2012 г. Водещ партньор е Лесотехническият университет в София, а партньори са общините Трекляно, България и Босилеград, както и Културно-информационният център „Босилеград“, Сърбия.

Постигнати са целите на проекта КРОГ: подобряване на сътрудничеството в трансграничен район (ТГР) „Крайще“, установяване и съхраняване на богатото разнообразие от местните сортове овощни култури, засилване за интересоваността на целевите групи за тяхното опазване, използване и стимулиране за екологосъобразно овощарство, като отрасъл на биологичното земеделие в района.

Стартира и веб сайт „Крайще“
www.kraishte-krog.eu

(на български, сръбски и английски език) за популяризиране на дейностите и резултатите

на проекта, за обмен на добри практики в областта на биологично земеделие и за стимулиране на устойчивото развитие на района.

На базата на цялата събрана и анализирана информация е създаден настоящия Каталог „Крайще – район на уникални сортове овощни култури“.

Районът Крайще е историко-географска област в Западна България и Източна Сърбия. В рамките на проекта КРОГ се включват общините Трекляно, Трън, Земен в България и Босилеград, Сурдулица, Владичин хан и Търговище в Сърбия.

Крайще представлява сложна конфигурация от планини, котловини и дълбоки долини, сравнявани в старите западни пътеписи като „Балканска Савоя“. Основната им посока на разположение е от северозапад към югоизток. Крайще се намира между Завалско-Планската планинска редица на север и планините Осогово и Рила – на юг. В северната част са котловините Пернишка, Брезнишка и Трънска. Южно от тях се простира Верило-Руйската планинска редица. На юг са

Дивлянската и Радомирската котловина. Южно от тях се разполагат Конявска, Земенска и Милевска планина. Северно от последната е планината Кървав камък с най-висок връх за Кюстендилско краище, Било – 1737 м.

Краище като самостоятелен район заема особено място между Западна България, Източна Сърбия, Северна Македония и се огражда от котловините Знеполе, Радомирската котловина, долината на р. Струма, Кюстендилската и Каменишката котловина, а от запад – от долината на река Южна Морава. В Краище се включват и Босилеградската, и Дивлянската котловина. Босилеградската част се намира в Република Сърбия и в историко-географски смисъл обхваща 36 от общо 62 села от някогашната Босилеградска околия. Останалите части на Краището в Сърбия се намират в общините Сурдулица, Владичин хан, Търговище и Враня, които днес административно са включени към Пчинска област.

Склоновете на Краището са обрасли с борови гори и храсти, в по-голямата си част – безводни. Долната им част е заета от ябълкови, а по-високата – от сливови насаждения. Топлите течения от Беломорието се усещат по долините на реките Струма и Драговищица до планината Рисовица. По-силно влияние оказват северозападните студени ветрове и въздушни течения.

Климатът е умерено континентален, планински, със сурови зими и прохладни лета. Средната януарска температура е от порядъка на -2 до -4 градуса, а в по-планинските райони пада до -6; температурата през летните месеци е в интервала от 15 до 25 градуса. През зимата има силни студове, особено когато духа северният вятър. Преобладаващите посоки на ветровете са западни и северозападни, следвани от източните и североизточните.

Обикновено зимата е снежна и продължава почти пет месеца от ноември до началото на април. Пролетта е много хладна, къса и често променлива; лятото е съвсем късо и хладно. Есента също е къса – обикновено е дъждовна и мъглива.

Късните пролетни мразове (сланите) причиняват много по-големи повреди на овощните дървета, отколкото ниските зимни температури.

Краище е закрито за южните топли вет-

рове от Осогово и от вододелните била на Доганичка и Дукатска планини. Ветрове със скорост 20-22 м/сек. духат най-често през пролетта и рядко през есента.

Височината на планинските гребени от северозапад, север и североизток е по-малка от тази на планините в областта, тъй че североизточният вятър – „козодеро” – духа свободно и много често сковава с лед реките за по няколко месеца.

Почвите в района са предимно смолници, образувани върху езерни седименти в Пернишка, Брезнишка, Радомирска и Трънска котловина; алувиално-ливадни (върху речните тераси); канелени горски (останалите котловини, нископланинските и хълмистите земи); кафяви горски (по-високите части на планинските склонове); планинско-ливадни (по билата); рендзини (Голо бърдо). Замръзването на почвата е на 2 до 10 см. Започва през ноември и продължава до март. По-дълбоките слоеве замръзват през декември или февруари.

Кюстендилско краище се отводнява почти изцяло от р. Струма и нейните притоци. В най-източната част оттичането е чрез р. Искър (Самоковска котловина) и р. Марица (Долнобалканска котловина). Хидрографската мрежа на община Босилеград е съставена от река Драговищица и нейните притоци реките Бранковска, Любатска и Божичка. Божичка, Лисинска и Любатска река са пренасочени от Лисинския към Власинския язовир. Районът на общината е богат с нискоминерални води.

Реките в Краище имат дъждовно-снежен режим. Най-изобилни водите са през пролетта и началото на лятото.

Въпреки голямата си средна надморска височина, валежите в района са недостатъчни, особено през летния сезон. Те са от 664 до 700 л годишно. Най-малко валежи падат през юли, август и септември. Най-много дъжд пада през май с 9-10 и юли с 9 валежни дни. Тези валежи са особено благоприятни за развитието на овощните растения, но затрудняват опазването им от болести.

Градушките са често явление, но те не са повсеместни, а засягат предимно високите части на района, където овощните култури са слабо застъпени. За някои овощни сортове (Бял зимен калвил), въздушната влажност

е от особено значение. През летните месеци влажността е ниска, поради което растенията се нуждаят от напояване.

Лесотехническият университет (ЛТУ) обединява създадените в началото на 20-те години на миналия век специалности по горско стопанство, агрономство и ветеринарна медицина. Днес той е единственият университет в България, в който се обучават специалисти в областта на горското стопанство, технологията на дървесината и производството на мебели, инженерния дизайн на мебели и ландшафтната архитектура. Тук се подготвят също специалисти по екология, ветеринарна медицина, агрономство и растителна защита, стопанско управление и алтернативен туризъм. Университетът е водещ учебен и научен център в областта на управлението и устойчивото ползване на природните ресурси.

В проекта, в който ЛТУ е водещ партньор, участват негови преподаватели и експерти. Ръководителят на екипа проф. Нино Нинов, ректорът проф. Веселин Брезин, както и другите участници в реализацията на основните дейности, активно работеха за постигане на поставените цели.

Община Трекляно е с площ 252 кв. км и население от 970 души, което живее в 18 села. Надморската височина е от 710 до 1733 м. Трекляно се намира в близост до границата със Сърбия, на 40 км северно от Кюстендил, на 39 км южно от Трън и на 100 км западно от София. Разположено е в планински район, на 15 км от връх Милевец (1733 м.), в Милевската планина.

И в община Трекляно основен проблем е демографският – трайната тенденция е за намаляващо и застаряващо население.

Промишленият отрасъл е представен от цех за бакелитови изделия и производствените дейности на потребителната кооперация „Краище“. В търговията работят 7 частни магазина за хранителни стоки.

Селското стопанство е съсредоточено в производство за самозадоволяване на домакинствата. Има добри възможности за производството на картофи и фуражи, както и за развитие на овощарство и зеленчукопроизводство.

Дейността в Горското стопанство се осъществява в две направления: охрана и възпроизводство на горски ресурси и екологосъобразно ползване на дървесните ресурси. Горската територия на общината е благоприятна среда за развитието на ловно-стопанска дейност.

Природните дадености са благоприятни за развитието на вътрешен и международен туризъм. Възобновен е традиционният Международен събор в местността „Славчето“ в Сърбия, организиран последователно от двете съседни общини – Босилеград и Трекляно. Мечтата на хората от двете страни на границата е изграждане на регионален, международен път и гранично-пропускателен пункт през „Славчето“, който пряко да свърже общините Босилеград и Трекляно.

Културната дейност в общината е с богати традиции. Има музейна сбирка и галерия на проф. Евтим Томов.

Включването на части от община Трекляно в Европейската защитна мрежа „НАТУРА 2000“ налага специфичен режим, който определя възможността за реализиране или ограничаване на инвестиционни, инфраструктурни и други проекти.

Разположението на общината създава условия за трансгранично сътрудничество, което може да стимулира развитието ѝ. В тази насока важен фактор в икономическото развитие на региона са близките и достъпни пазари в Сърбия и Македония.

Община Босилеград се намира в югоизточна част на Република Сърбия. Има площ 571 кв. км, 37 населени места и 7979 жители, голяма част, от които живеят в града. Босилеград е на 400 км от Белград, 170 км от Ниш и 132 км от София.

Характерната за общината хълмисто-планинска част е с надморска височина от 600 до 1922 м. Най-високият връх е на планината Бесна кобила – 1922 м. Босилеград се намира на 620 м надморска височина.

Един от основните проблеми на общината е демографският – продължава тенденцията за намаляване на населението. През последните години има ограничаване на стопанската активност.

В града има предприятия за чорапи

(детски, дамски и мъжки колекции), мебели в малки количества, европалети и други полуфабрикати от дърво за строителството, дърва за отопление.

Селското стопанство произвежда сирене, агнета, телета, мед, зеленчуци в малки количества, плодове.

Има неработещо предприятие за сушене на плодове и зеленчуци, преотстъпено на община Босилеград.

В общината има Основно училище „Георги Димитров“ с подведомствени училища в селата, както и Гимназия с общежитие.

Културно-информационният център (КИЦ) на българското малцинство „Босилеград“ е наследник на филиала на КИЦ „Цариброд“ в Босилеград, създаден като гражданско сдружение през декември 1997 г. Основните му цели са: развиване на културна, просветна и информационно-издателска дейност и постигане на културно, просветно, информационно и спортно сътрудничество между организации и институции от България и Сърбия. КИЦ „Босилеград“ е организирал множество концерти, изложби, театрални представления, екскурзии, летни и зимни почивки, шахматни игри, посещения на спортни състезания, курсове по английски език, читалищна дейност, издаване на видео касети, участие в работата на неправителствените организации в България и Сърбия, посредничество за спешна медицинска помощ в България, хуманитарна дей-

ност.

През 2005 г., с подкрепата на редица български неправителствени и държавни организации и институции и община Босилеград, КИЦ построил паметник на Левски и участва на няколко пъти в набиране на средства за ремонт на черкви в Босилеградско.

КИЦ „Босилеград“ е издал досега 72 броя независимо двумесечно списание „Бюлетин“ в тираж от 800 екземпляра.

В традиционния детски Великденски фестивал, започнал да се организира от 1994 г., участват по няколко стотин деца от балканските страни.

В района на Краище има богат местен асортимент от овощни култури. Ценното на тези сортове е, че са се формирали при тукашните екологични условия и са се приспособили в най-голяма степен към тях.

При нашите експедиции в района на Краище открихме единични дървета от стари местни сортове ябълки и круши, както и наличие на значителен брой джанкови и сливови дървета.

Интерес представляват ябълковите сортове Жилавка, Бухавица, Тетовка, Скринянка, Будинка, Кичовка, Циганка, Лимонка.

Ябълковите дървета са на възраст между 70 и 100 години, с добър за тази възраст хабитус, доста силен прираст и повечето със задоволително плододаване.

По сведения на местните хора, дървета-

та са били засадени около 1921 г., а някои са внесени по-късно при създаване на кооперативните стопанства.

Плодовете, които проучихме и описахме бяха със средно или задоволително качество, което е характерно за по-примитивните сортове. Ябълковите сортове са с преобладаващ тръпчив вкус, твърдо месо, най-често без аромат и оцветяване.

Изброените сортове имат ценни качества, които в редица отношения превъзходат чуждите, поради което са предпочитани от местните хора. Тези сортове се отличават с голяма родовитост, редовно плододаване, висока студоустойчивост и резистентност към най-разпространените болести. Много малко са и неприятелите, които причиняват повреди по плодовете или листната маса.

Освен това плодовете могат да се съхраняват продължително време при домашни условия, а някои от сортовете, като Жилавка, Будинка, Тетовка и Бухавица издържат чак до пролетта.

Местните овощни видове се използват и като средство за превенция, и за лечение на редица болести свързани с обмяната на веществата, бъбречни проблеми и диабет. Това са сортове с висока киселинност и ниска захарност, с повишено съдържание на дъбилни вещества и пектин.

При крушите установихме най-масово разпространение на Попската круша. Повечето от дърветата бяха на видима възраст на

около и над 100 г., при много добър здравен статус и задоволително плододаване.

Масово в дворовете се отглежда сорта Стамболка. Установени бяха и доста голям брой от сортовете Водник и Сулия. Дърветата от тези сортове също бяха с добро плододаване и незначително нападение от болести и неприятели.

Интерес предизвика и крушата Синявец (Синявица), която масово се среща в този район. Характерно за нея е, че плодовото месо при лагеруване придобива специфичен кафяв цвят с повишена захарност. Това явление местните хора наричат „калеене“ или „гнилеене“.

Изследването по проекта КРОГ поставя началото на едно задълбочено проучване на местните овощни сортове в ТГР „Краище“. За да се преценят окончателно стопанските им качества и да се препоръчат за по-мощно производство е необходимо да се проведат изследвания върху фенологията и физиологията на сортовете, продължителността на дълбокия покой, причините за липса на плододаване и т.н.

Съхраняването на богатото разнообразие от местните сортове овощни култури и тяхното пълноценно използване е цел, която си заслужава усилието на местните общности и на специалистите от България и Сърбия. Следващи трансгранични проекти ще продължат с полезни дейности за нейното постигане.

ПРОЈЕКАТ КРОГ ПОДРШКА КРАЈИШТУ

Пројекат „Крајиште – регион уникалних врста воћних култура”, скраћено КРОГ, реализује се у оквиру програма прекограничне сарадње по Инструменту за претприступну помоћ Бугарска – Србија, од краја јула 2011 до октобра 2012 г. Водећи партнер је Шумарско-технички универзитет из Софије, а партнери су општине Трекљано из Бугарске и Босилеград као и Културно-информативни центар „Босилеград” из Србије.

Постигнути циљеви пројекта КРОГ су: побољшање сарадње у прекограничном региону (ПГР| „Крајиште”, утврђивање и очување богате разноврсности локалних врста воћних култура, јачање интересовања циљних група за њихово очување и коришћење и стимулисање еколошки здравог воћарства као гране органске пољопривреде у региону.

Стартовао је и веб-сајт „Крајиште”:

www.kraishte-krog.eu

на енглеском, бугарском и српском језику за популарисање активности и резултата пројекта, за размену добре праксе у области органске пољопривреде и стимулисања стабилног развоја региона.

На бази целе сакупљене и анализирани информације, створен је овај каталог „Крајиште – регион уникалних врсти воћних култура”.

Регион Крајиште је физичко-географска и историјско-географска област у Западној Бугарској и Источној Србији. У оквиру пројекта су укључене и општине Трекљано, Трн, Земен у Бугарској и Босилеград, Сурдулица, Владичин хан и Трговиште у Србији.

Крајиште је сложена конфигурација пла-

нина, котлина и дубоких долина, у западним путописима називана и као „Балканска Савоја”. Простиру се су у основном правцу од северо-запада према југоистоку. Крајиште се налази између Завалско-Планског планинског ланца на северу и планина Осогово и Рила – на југу. У северном делу су котлине Перничка, Брезничка и Трнска. Јужно се простире Верило-Рујски планински низ. На југу су Дивљанска и Радомирска котлина. Јужно од њих се налазе планине Коњавско-Милевско планинског низа – Коњавска, Земенска и Милевска планина. Северно од ове последње је планина Крвави камен са највишим врхом у Крајишту, Било – 1737м.

Крајиште као самостални регион заузима посебно место између Западне Бугарске, Источне Србије и Северне Македоније и ограђено је котлинама Знепоље и Радомирска котлина, долином реке Струме, Ђустендилском и Каменичком котлином, а са запада – долином реке Јужне Мораве. У Крајиште се спадају и Босилеградска и Дивљанска котлина. Босилеградски део се налази у Републици Србији и у историјско-географском смислу обухвата 36 од укупно 62 села некадашње Босилеградске околије. Остали делови Крајишта у Р Србији се налазе у општинама Сурдулица, Владичин Хан, Трговиште и Врање који су данас административно укључени у Пчињску област.

Врлети Крајишта су обрасли боровом шумом и храстом, и у већем делу су безводне. Доњи део је покривен јабуковим, а виши шљивовим засадима. Топле струје са Белог мора продиру долином реке Струме и Драговиштице до планине Рисовице. Јачи је утицај хладних северозападних ветрова и ваздушних струја.

Клима је умерено континентална, планинска, са суровим зимама и прохладним летима. Средња јануарска температура је у размаку од -2 до -4 степена, а у планинским регионима пада до -6; температура у летњим месецима је у интервалу од 15 до 25 степени. Зиме су велике хладноће, нарочито када дува северни ветар. Преовлађујући правци ветрова су западни и северозападни, затим источни и североисточни.

Зима је обично снежна и траје скоро пет месеци, од новембра до почетка априла. Пролећа су врло хладна, кратка и често променљива,

лето је сасвим кратко и хладно. Јесен је такође кратка – обично је кишовита и маглопита.

Касни пролећни мразеви (слане) наносе много веће штете воћним стаблима од ниских зимских температура.

Крајиште је заклоњено од топлих јужних ветрова са Осогова и вододелних висова Доганичке и Дукатске планине. Ветрови брзине 20-22м/сек. најчешће дувају у пролеће и ретко у јесен.

Висина планинских гребена од северо-запада, севера и североистока је нижа од планина у области, тако да северозападни ветар – „козодер” – дува слободно и врло често окива ледом реке за по неколико месеци.

Земљишта у региону су претежно смолнице, створене на језерним седиментима у Перничкој, Брезничкој, Радомирској и Трнској котлини; алувијално-ливадске (на речним терасама); канелно-шумске (остале котлине, нископланинске и брдовите земље); смеђе шумске (у вишим деловима планинских врлети); планинско-ливадске (на врховима), рендзине (Голо брдо). Замрзавање земљишта је 2 до 10 см. Почиње у октобру и траје до марта. Дубљи слојеви замрзавају у децембру или фебруару.

Ђустендилско Крајиште скоро у потпуности отиче реком Струмом и њеним притоцима. У најисточнијем делу отицање је преко реке Искар (Самоковска котлина) и реке Марице (Доњобалканска котлина). Хидрографска мрежа општине Босилеград је састављена од реке Драговиштице и њених притока – реке Бранковска, Љубатска и Божичка. Божичка, Лисинска и Љубатска реке су преусмерене од Лисинског према Власинском језеру. Територија општине је богата нискоминералним водама.

Реке у Крајишту имају кишно-снежни режим. Најобилније воде су у пролеће и почетком лета.

Упркос средњој надморској висини, падавине у региону су недовољне, нарочито током лета. Оне су од 664 до 700 литара годишње. Најмање падавина има током јула, августа и септембра. Највише кише падне у мају, са 9-10 кишовитих дана и јулу, са 9 дана. Те падавине су повољне за развој воћног растиња али отежавају њихово очување од болести.

Град је честа појава, али није широко распрострањен, већ обухвата претежно висо-

ке делове региона, где су воћне културе слабо заступљене. За неке воћне врсте (Бели зимски калвил), ваздушна влажност је од особито значаја. У летњим месецима влажност је врло нис-ка, због чега растиње треба заливати.

Шумарско-технички универзитет (ШТУ) окупља створене почетком 20-их година прошлог века струке из области шумарства, агрономије и ветеринарне медицине. Данас је он једини универзитет у Бугарској у коме се обучавају специјалисти из шумарства, технологије обраде дрвета и производње намештаја, инжењерски дизајн намештаја и ландшафтне архитектуре. Ту се такође припремају специјалисти из екологије, ветеринарне медицине, агрономије и биљне заштите, привредног управљања и алтернативног туризма. Универзитет је водећи школски и научни центар у области управљања и стабилног коришћења природних ресурса.

У пројекту у коме је ЛТУ водећи партнер, учествују његови професори и стручњаци. Руководилац екипе је проф. Нино Нинов, ректор проф. Веселин Брезин као и други учесници који су реализовали основне активности и активно радили за постизање постављених циљева.

Општина Трекљано је површине 252 кв. км. има 970 становника који живе у 18 села. Надморска висина је 710 до 1733 м. Трекљано се налази у близини границе са Србијом, 40 км. северно од Ђустендила, 39 км. јужно од Трна и 100 км. западно од Софије. Расположено је у планинском подручју, 15 км. од врха Милевец (1733 м.) у Милевској планини.

И у општини Трекљано основни проблем је демографски – са сталном тенденцијом смањивања и старења становништва.

Индустријска грана је представљена погоном за бакелитне производе - производна активност потрошачке задруге „Крајиште“. У трговини раде 7 продавница прехрамбене робе.

Пољопривредна производња је сконцентрисана на проиводњу за сопствене потребе домаћинства. Има добре могућности за производњу кромпира и сточне хране као и за развој воћарства и повртарства.

Активности у Шумској привреди се ос-

тварују у два правца: очување и репродукција шумских ресурса и еколошко искоришћавање дрвених ресурса. Шумска територија општине је повољна средина за ловно-привредну активност.

Природни услови су повољни за развој унутрашњег и међународног туризма. Обновљен је традиционални Међународни сабор у атару „Славче“ у Србији, организован наизменично од стране две суседне општине – Босилеград и Трекљано. Сан људи са обе стране границе је изградња регионалног међународног пута и граничног прелаза на „Славчету“ како би се директно повезале општине Босилеград и Трекљано.

Културна активност има богате традиције. Има музејну збирку и галерију проф. Евтима Томова.

Укључивање делова општине Трекљано у Европску заштитну мрежу „НАТУРА 200“ налаже специфични режим који одређује могућности за реализовање или ограничење инвестиционих, инфраструктурних и других пројеката.

Положај општине ствара услове за прекограничну сарадњу, што може да стимулише њен развој. У том правцу важан фактор у економском развоју региона су блиска и доступна тржишта у Србији и Македонији.

Општина Босилеград се налази у југоисточном делу Републике Србије, има површину од 571 кв. км, 37 насељених места и 7979 становника од којих велики део живи у граду. Босилеград је удаљен 400 км. од Београда, 170 км. од Ниша и 132 км. од Софије.

За општину је карактеристичан брдско-планински део надморске висине од 600 до 1922 м. Највиши врх је Бесна Кобила – 1922 м. Босилеград се налази на 620 м. надморске висине.

Један од основних проблема општине је демографски – наставља се тенденција смањивања становништва. Привредна активност последњих година је ограничена.

У граду има предузеће за чарапе (дечија, женска и мушка колекција), производња намештаја у мањим количинама, европалета и других полуфабриката од дрвета за грађевину, дрва за огрев.

Пољопривреда производи сир, јагњад, те-

**Традиционијат детски Великденски фестивал в Босилеград
Традиционални дечији Ускршњи фестивал у Босилеграду
The traditional children Easter Festival in Bosilegrad**

лад, мед, поврће у малим количинама и воће.

Има предузеће за сушење воћа и поврћа које не ради, преуступљено општини Босилеград.

У општини постоји Основна школа „Георги Димитров“ са истуреним одељењима у селима и Гимназија са интернатом.

Културно-информативни центар (КИЦ) Бугарске мањине „Босилеград“ је наследник филијале КИЦ „Цариброд“ основан као граѓанско удружење децембра 1997 г. Његови основни циљеви су: развијање културне, просветне, информативне и спортске сарадње меѓу организацијама и институцијама из Бугарске и

Србије. КИЦ „Босилеград“ је организовао мноштво концерата, изложби, позоришних представа, екскурзија, летњих и зимских одмора, шаховских такмичења, посета спортским такмичењима, курсева енглеског, библиотекарска делатност, издавање аудио и видео материјала, учешће у раду невладиних организација у Бугарској и Србији, посредовање за хитну медицинску помоћ у Бугарској, хуманитарна делатност.

Током 2005 г., уз подршку низа бугарских невладиних и државних организација и институција и општине Босилеград, КИЦ је подигао споменик Левском и неколико пута учествовао у сакупљању средстава за ремонт-

тирање цркви у Босилеграду.

КИЦ „Босилеград“ је досада издао 72 бројева независног двомесечног часописа „Билтен“ у тиражу од 800 примерака.

У традиционалном дечијем Ускршњем фестивалу, који се организује од 1994 г., учествују неколико стотина деце из балканских зе-маља.

Региону Крајишта има богат локални асортиман воћних култура. За ове врсте је важно да су се формирале у овдашњим еколошким условима и у највећем степену се прилагодиле њима.

Приликом наших експедиција у региону Крајишта открили смо појединачна стабла старих локалних врсти јабука и крушака као и постојање значајног броја стабала џанарике и шљиве.

Интересантне врсте јабука су „Жилавица“, „Бухавица“, „Тетовка“, „Скрињанка“, „Будимка“, „Кичовка“, „Циганка“, „Лимунка“.

Јабукова стабла су узраста између 70 и 100 година, са добрим за тај узраст хабитусом, доста јаким прирастом и задовољавајућим рађањем плодова.

Према локалним људима, стабла су засађена око 1921 године, а нека су увезена касније приликом стварања задружних газдинстава.

Плодови које смо проучили и описали били су средњег или задовољавајућег квалитета, што је карактеристично за примитивне врсте. Јабукове врсте су карактеристичног опорог укуса, са тврдим месом, најчешће без мириса и боје.

Побројане врсте имају цењен квалитет, који у низу случајева превазилазе туђе врсте, због чега им локални људи дају предност. Те врсте имају велику родност, редовно рађају, отпорне су на хладноћу и на најраспрострањеније болести. Има врло мало штеточина које наносе повреде на плодовима или лисној маси.

Осим тога, плодови могу да се чувају дуже време у домаћим условима, а неке врсте као што су „Жилавица“, „Будимка“, „Тетовка“ и „Бухавица“ могу да издрже чак до пролећа.

Локалне врсте воћака се користе и као превентивно средство за лечење низа болести повезаних са разменом материја, бубрежним проблемима и дијабетесом. То су врсте високе киселости и ниског садржаја шећера, са повишеним садржајем танина и пектина.

Код крушака смо утврдили да је нараспрострањенија „Попова крушка“. Већина стабала била је видљивог узраста око 100 и више година, у врло добром здравственом стању и задовољавајуће родности.

У двориштима се масовно гаји врста Стамболка. Утврђен је прилично велики број стабала врсте „Водник“ и „Сулија“. Стабла ове врсте такође су високе родности и незнатно подложне нападима болести и штеточина.

Интересантна је и крушка „Сињавец“ која се масовно среће у овом региону. За њу је карактеристично, да при складиштењу њено плодно месо добија специфичну браон боју повишене слаткоће. Та се појава код локалних људи назива „каљење“ или „гнилење“.

Истраживање по пројекту КРОГ је почетак једног дубљег проучавања локалних воћних врста у ПРР „Крајиште“. Да би се коначно проценио њихов привредни квалитет и препоручила масовнија производња неопходно је провести истраживања фенологије и физиологије врсти, дужину дубоког мировања, узроке нерађања плодова и т.д.

Очување богате разноврсности локалних врсти воћних култура и њихово потпуно искоришћавање је циљ, који заслужује напоре локалних заједница и стручњака из Бугарске и Србије. Следећи прекогранични пројекти ће наставити са корисним активностима за њихово постизање.

THE KROG PROJECT SUPPORTING KRAIShte

The “KRAIShte—Region of Unique Varieties of Fruit Crops” Project, called KROG, for shortness, was realized within the Bulgaria–Serbia IPA Cross-border Programme, from the end of July 2011 until October 2012. The University of Forestry in Sofia is the leading partner, and the partners are the municipalities of Treklyano, Bulgaria and Bosilegrad, as well as the Bosilegrad Cultural Information Center, Serbia.

The goals of the KROG project were achieved: improvement of the cooperation in the Kraishte cross-border region, determination and preservation of the rich biodiversity of local cultivars of fruit crops, increase in the incentives of the target groups to protect and use them, as well as stimulation of the environment-friendly agriculture in the region.

The Kraishte web site, www.kraishte.krog.eu (in English, Bulgarian and Serbian) was launched in order to popularize the project activities and results, to exchange good practices in the field of organic agriculture, as well as to stimulate the steady development of the region.

This Kraishte—Region of Unique Varieties of Fruit Crops Catalog was created using all of the collected and analyzed information.

The Kraishte region is a physico-geographical and historically geographic district in Western Bulgaria and Eastern Serbia. The KROG project encompasses the municipalities of Treklyano, Tran, and Zemen in Bulgaria, as well as Bosilegrad, Srdulica, Vladičin Han and Trgovište in Serbia.

Kraishte is a complex configuration of mountains, hollows and deep valleys, called in the west-

ern travel notes “the Balkan Savoy”. Their main direction is from northwest to southeast. Kraishte is located between the Zavalsko-Planska mountainous range to the north and the Osogovo and Rila mountains to the south. In the northern part are the Pernik, Breznik and Tran hollows. To the south of them spreads the Verila-Ruy mountainous range. To the south are the Divlyan and Radomir hollows. To the south of them are the mountains from the Konyavsko-Milevska mountainous range—Konyavska, Zemenska and Milevska mountain. North of them is the Karvav kamak mountain with Bilo (1737 m) being the highest peak for Kraishte.

Kraishte as an independent region is located in a special place between Western Bulgaria, Eastern Serbia and Northern Macedonia, and is surrounded by the Znepole and Radomir hollows, the valley of Struma River, the Kyustendil and Kamenish hollows, and to the west—by the valley of the South Morava river. Kraishte includes also the Bosilegrad and Divlyan hollows. The Bosilegrad part today is located in the Republic of Serbia and in historical-geographical sense includes 36 of the total of 62 villages in the former Bosilegrad district. The remaining parts of Kraishte in the Republic of Serbia are in the municipalities of Surdulica, Vladičin Han, Trgovište and Vranje, which today are administratively included in the Pčinja district.

The slopes in the Kraishte region are pine and bushes clad, and most of their area is arid. Their lower part is planted with apple trees and the higher part—with plum trees. The warm currents from the Aegean sea can be felt along the current of the rivers Struma and Dragovishtitsa up to the Risovitsa mountain. The northwestern cold winds and currents have much stronger influence.

The climate is moderately continental, mountainous, with severe winters and cool summers. The average January temperature is between -2°C to -4°C and in the more mountainous regions it drops to -6°C ; the temperatures during the summer months vary from 15°C to 25°C . During the winter there are extremely cold spells, especially when the northern wind blows. The predominant wind directions are the western and the northwestern, followed by the eastern and the northeastern.

Usually the winter is snowy and lasts almost five months—from November to the beginning of April. The spring is very cool, short and frequently changing; the summer is very short and cool. The

fall is also short—usually it is rainy and foggy.

The late spring frosts (ground frosts) cause much bigger damage to the fruit trees than the low winter temperatures.

Kraishte is sheltered for the southern warm winds from Osogovo and from the watersheds of the Doganichka and Dukatska mountains. Winds with a speed of 20-22 m/sec blow most often during the spring and rarely in the fall.

The height of the mountainous ridges from the northwest, north and northeast is smaller than that of the mountains in the district, which enables the “kozodero” northeastern wind to blow freely and very frequently to make the rivers ice-bound for several months at a time.

The soils in the region are predominantly vertisols, formed above lake sediments in the Pernik, Breznik, Radomir and Tran hollows; alluvium (above the river terraces); cinnamon forest soils (the remaining hollows, the low mountainous and hilly lands); brown forest soils (the higher parts of the mountainous slopes); cambisols (along the ridges); rendzina soils (Golo bardo). The soil freezes at 2 to 10 cm. This freezing starts in November and lasts until March. The deeper layers freeze in December or February.

The Kyustendil part of Kraishte is drained almost entirely by the Struma river and its feeders. In the most eastern part the draining is through the Iskar river (the Samokov hollow) and the Maritza river (the Dolnobalkanska hollow). The hydrographic network of the Bosilegrad municipality consists of Dragovishtitsa river and its feeders—the rivers Brankovska, Lyubatska and Bozhichka. The Bozhichka, Lisinska and Lyubatska rivers are redirected from the Lisinski to the Vlasinski reservoir. The region of the municipality is rich in waters with low mineral content.

The rivers in Kraishte have rain-snow regime. They are most abundant during the spring and the beginning of the summer.

Despite the high average above sea-level, the precipitations in the region are insufficient, especially during the summer season. The water amount is from 664 to 700 l annually. The least amount of precipitations is in July, August and September. It rains most frequently in May—9 to 19 days with rain and in July—9 days. These rains are especially beneficial for the development of the fruit trees, however they hamper their protection from diseases.

Hails are a frequent event but they are not everywhere, they only affect the highest parts of the region where there are not many fruit crops. For some fruit cultivars (such as White winter kalvil), the humidity of the air is of particular significance. During the summer months the humidity is low and that is why the plants need irrigation.

The University of Forestry (UF) unites the majors created in the 1920s in the field of forestry, agronomy and veterinary medicine. Today it is the only university in Bulgaria that prepares specialists in the field of forestry, technology of the wood and furniture construction, engineering design of furniture, as well as landscape architecture. It also prepares specialists in ecology, veterinary medicine, agronomy and plant protection, business administration and alternative tourism. The university is a leading educational and scientific center in the field of the management and sustainable use of natural resources.

Some of the UF faculty members and experts participate in the project where the UF is a leading partner. The team leader, Professor Nino Nenov, the UF president, Professor Veselin Brezin, as well as the other participants in the realization of the major activities, actively worked for the accomplishment of the set goals.

Treklyano municipality has an area of 252 sq. Km and a population of 970 people, who live in 18 villages. The above sea level is from 710 to 1733 m. Treklyano is located close to the Serbian border, 40 km north of Kyustendil, 39 km south of Tran and 100 km west of Sofia. It is located in a mountainous region, 15 km away from Milevets peak (1733 m), in the Milevska mountain.

Treklyano municipality's major problem is also the demographic one – the permanent trend for the decrease and the ever increasing age of the population.

The manufacturing sector is represented by a Bakelite products shop and the manufacturing activities of the "Kraishte" consumer cooperative. The sales sector comprises of 7 private food stores.

The agriculture is focused on production for the self-sufficiency of the households. There are good opportunities for the production of potatoes and fodder, as well as for the development of the fruit and vegetable growing.

The activity of the Forestry enterprise is performed in two lines: the security and reproduction of the forest resources, and the environmentally-friendly use of the wooden resources. The forest territory of the municipality is a favorable environment for the development of hunting reserve activity.

The nature is beneficial for the development of local and international tourism. The traditional International gathering in the "Slavcheto" area in Serbia was revived. It is organized in turns by the two neighboring municipalities – Bosilegrad and Treklyano. The dream of the people on both sides of the border is the construction of a regional, international road and a frontier checkpoint through the "Slavcheto" area, which will directly connect the Bosilegrad and Treklyano municipalities.

The cultural activities in the municipality have rich traditions. There is a museum exhibition and a gallery of Prof. Evtim Tomov.

The inclusion of parts of the Treklyano municipality in the NATURA 2000 European protective network requires a specific regime which determines the opportunity for realization or limitation of investment, infrastructure and other projects.

The municipality location creates opportunities for cross-border cooperation, which can stimulate its development. A major factor for the economic development of the region are the nearby accessible markets in Serbia and Macedonia.

Bosilegrad municipality is located in the southeastern part of the Republic of Serbia, has an area of 571 sq. km, 37 populated places and a population of 7979 people, most of them living in the town. Bosilegrad is 400 km away from Belgrade, 170 km from Niš and 132 km away from Sofia.

The typical for the municipality hilly-mountainous part is from 600 to 1922 m above sea level. The highest peak is on Besna kobila mountain – 1922 m. Bosilegrad is at 620 m above sea level.

One of the major problems of the municipality is the demographic one – the trend of the decrease in the population is ongoing. During the last few years there has been restriction in the economic activity.

The town has companies for the manufacturing of socks (children, ladies and men's collections), furniture in small quantities, EURO-pallets and other semi-manufactured wooden goods for the

**Танцов състав при Центъра за култура „Босилеград“
Играчка група код Центра културе „Босилеград“
Dance group of the Cultural Center “Bosilegrad”**

construction, as well as wood for heating.

A farm produces cheese, lambs, calves, honey, vegetables in small amounts, fruit.

There is also a non-working company for drying fruit and vegetables, which has been sold to the Bosilegrad municipality.

The schools in the municipality are: Georgi Dimitrov Elementary school, with dependant schools in the villages, as well as a high school with a residence hall.

The Bosilegrad Cultural Information Center (CIC) of the Bulgarian minority is an heir of the division of the Tsaribrod CIC in Bosilegrad, which was established as a civil association in December

1997. Its main goals are: the development of cultural, educational and information-publishing activity and the achievement of cultural, educational, informational and sport cooperation between organizations and institutions from Bulgaria and Serbia. CIC Bosilegrad has organized numerous concerts, exhibitions, theater performances, excursions, summer and winter holidays, chess tournaments, visits to sports events, English classes, community center activities, publishing video cassettes, participated in the work of the NGOs in Bulgaria and Serbia, helped with intermediation for emergency medical aid in Bulgaria, as well as has performed humanitarian activity.

In 2005, with the help of numerous Bulgarian

NGOs and governmental organizations and institutions, as well as Bosilegrad municipality, CIC erected a monument for Levski and participated several times in the fundraising for the repair of Orthodox churches in the Bosilegrad area.

The Bosilegrad CIC has published so far 72 issues of the Byuletin independent bimonthly magazine, in a total print of 800 copies.

Several hundred children from the Balkan countries each year take part in the traditional children Easter festival, which has been organized since 1994.

In the Kraishte region there is a rich local assortment of fruit crops. The value of these cultivars is that they have formed under the local environmental conditions and have adapted to the biggest extent to them.

During our expeditions in the Kraishte region we found single apple and pear trees of old local cultivars, as well as a significant number of plum trees.

The cultivars Zhilavka, Tetovka, Skrinyavka, Budinka, Kichovka, Tsiganka, and Limonka are worth the interest in them.

The apple trees are between 70 and 100 years of age, with habitus good for their age, significant growth and most of them are with satisfactory fruit bearing.

According to the locals, the trees were planted around 1921, and some were imported later when the cooperative farms were created.

The fruits which we examined and described were of medium or satisfactory quality, which is typical for the more primitive cultivars. The apple cultivars are with predominant tart taste, with hard flesh and most frequently without flavor or coloring.

The above cultivars possess valuable qualities which in many respects excel the foreign ones, and that is the reason why the locals prefer them. These cultivars distinguish themselves by their fruitfulness, regular fruit bearing, high cold resistance and resistance to the most frequent diseases.

Very few are the pests that cause damage on the fruit or the leaves.

Besides, the fruits can be stored for a long time in domestic conditions, and some of the cultivars, such as Zhilavka, Budinka, Tetovka and Buhavitsa, last until spring.

The local fruit cultivars are used as a means for the prevention and treatment of various illnesses linked with metabolism, kidney problems and diabetes. These are cultivars with high acidity and low level of sugars, with an increased content of tanning matter and pectin.

We noticed that the Popska pear is the most widespread pear cultivar. Most of the trees were visibly around 100 years of age or older, with very good health status and satisfactory fruitfulness.

The Stambolka cultivar is grown in most yards. We also noticed a significant number of trees of the Vodnik and Suliya cultivars. The trees of these cultivars were also very fruitful and had insignificant pest and disease attacks.

We were particularly interested in the Sinyavets (Sinyavitsa) pear, which is very popular in this region. A typical feature of that cultivar is that the fruit flesh during storage acquires a specific brown color with increased sugar level. This event is called by the locals "kaleene" or "gnileene".

The research under the KROG project gives the start of a more thorough research of the local fruit crops in the Kraishte cross-border region. In order their economic qualities to be thoroughly evaluated and to be recommended for a more sizable growing, it is necessary that the phenology and the physiology of the cultivars, the duration of the deep rest, the reasons behind the lack of fruits etc, to be more thoroughly examined.

The preservation of the rich variety of local cultivars of fruit crops and their thorough use is a goal worth the efforts of the local communities and of the specialists from Bulgaria and Serbia. The next cross-border projects will continue with useful activities for the purposes of its accomplishment.

ЯБЪЛКИ • ЈАБУКЕ • APPLES

Бухавица

Произход: местен сорт, народна селекција, Бухавица (Буавица)

Срок на зреене: првата половина на септември

Дърво: със силен растеж

Цъфтеж: средно цъфтящ

Плодове: неизравнени по големина, сравнително едри, с тегло средно 130 гр., цвят светло червен, с бяло, дребнозърнесто месо и при съхранение добива подкожни петна

Резистентност: чувствителност към струпяване

Бухавица

Порекло: локална врста, народна селекција, Бухавица (Буавица)

Време зрења: прва половина септембра

Стабло: снажног раста

Цветање: средње цветајуће

Плодови: неуједначени по величини, релативно крупни, средње тежине 130 гр., светло-црвене боје, са белим, ситнозрнастим месом приликом чувања добијају поткожне пеге

Резистентност: осетљивост на краставост

Buhavitsa

Origin: local cultivar, selected by the local people, Buhavitsa (Buavitsa)

Ripening date: first half of September

Tree: with vigorous growth

Flowering: intermediate

Fruits: of various size, relatively large, weighing on average 130 g, with pale red color, with white, small-grained flesh and in storage acquires under skin spots

Resistance: scab susceptible

Тетовка

Произход: местен сорт, произхождащ от района на Тетово

Срок на зреене: средата на септември до началото на октомври

Дърво: умерено растящо

Цъфтеж: рано цъфтящ

Плодове: сравнително изравнени по големина, големи до средно едри с тегло от 100 до 200 гр., с тънка, гладка, слабо мазна кожица, с резедав до жълтозеленикъв цвят и покрита с размити червени ивици. Месото е белезникаво, със зеленикав оттенък, средно плътно, крехко, сочно, с много слаб аромат, със задоволителни вкусови качества

Резистентност: появява се стъкляване на плодовете

Тетовка

Порекло: локална врста, пореклом са подручја Тетова

Време зрења: средина септембра до почетка октобра

Стабло: умереног раста

Цветање: рано цветајуће

Плодови: релативно уједначени по крупноћи, крупни до средњи тежине од 100 до 200 гр., са танком, глатком, слабо масном кожицом, са резедо до жутозелене боје и покривене разливеним црвеним ивицама. Месо је беличасте, са зеленим одсјајем, средње тврдо, хрскаво, сочно, врло слабе ароме, задовољавајућег укуса

Резистентност: појављује се краставост плодова

Tetovka

Origin: local cultivar, with origin in the area of Tetovo

Ripening date: middle of September to the beginning of October

Tree: intermediate growth

Flowering: early

Fruits: almost same-sized, large to medium large, weighing from 100 to 200 g, with thin, smooth, slightly waxy skin, with reseda to yellowish green background color and overcoat of diluted red stripes. The flesh is off white, with greenish tint, medium compact, tender, juicy, with very slight flavor, with satisfactory taste qualities

Resistance: the fruits are attacked by water-core

Лимонка

Произход: сорт с неизвестен произход

Срок на зреене: края на септември, началото на октомври

Дърво: средно силно растящо

Цъфтеж: рано цъфтящ

Плодове: сравнително изравнени по големина, средно едри и с тегло от 130 гр., с тънка, гладка, мазна зеленикавожълта до лимоненожълта кожица, с бяло, стегнато, дребнозърнесто, сочно, възкисело месо с добро качество

Резистентност: по-голяма чувствителност на струпясване и бордолезов разтвор

Лимунка

Порекло: врста непознатог порекла

Време зрења: крај септембра, почетак октобра

Стабло: средње снажног раста

Цветање: раноцветајућа

Плодови: релативно уједначени по величини, средње крупни тежине од 130 гр., са танком, глатком, масном, зеленкастожutom кожицом, са белим, стегнутим, ситнозрнастим, сочним киселкастим месом доброг квалитета

Резистентност: већа осетљивост на краставост и бордолезов разтвор

Limonka

Origin: a cultivar with unidentified origin

Ripening date: end of September, beginning of October

Tree: intermediately vigorous growth

Flowering: early

Fruits: relatively equal in size, medium large, weighing from 130 g, with thin, smooth, waxy greenish yellow to lemon yellow skin, with white, compact, small-grained, juicy and tart-flavored flesh with good quality

Resistance: increased susceptibility to scab and Bordeaux fungicide

Скринянка

Произход: местен сорт с неустановен произход

Срок на зреене: първата половина на септември

Дърво: буйно растящо

Цъфтеж: средно рано цъфтящ

Плодове: изравнени по големина, средно големи с тегло около 100 гр., с дебела, гладка, жилава, мазна кожица, със зеленикъв основен цвят, с размит тъмночервен и по-тъмно червен покровен цвят, със зеленикаво, плътно, грубозърнесто месо, виненокисело, без аромат, с добро качество, без или със специфичен аромат

Резистентност: чувствителност на струпяване

Скрињанка

Порекло: локална врста неутврђеног порекла

Време зрења: прва половина септембра

Стабло: снажно развијено

Цветање: среде рано цветајуће

Плодови: уједначени по величини, средње крупни, тежине око 100 гр., са дебелом, глатком, жилавом, масном кожицом, са основном зеленкастом бојом, са разливеним тамноцрвеним и тамном црвеном покривном бојом, са зеленкастим, тврдим, грубозрнестим месом, винско киселом, доброг квалитета, без или са специфичном аромом

Резистентност: осетљивост на краставост

Skrinyanka

Origin: local variety with unidentified origin

Ripening date: first half of September

Tree: vigorously growing

Flowering: early/ intermediate

Fruits: equal sized, medium, weighing around 100 g, with thick, smooth, resilient, waxy skin, with greenish background color, with diluted dark red and deeper dark red overcoat color, with greenish, compact, rough-grained flesh, tart, without flavor, with good quality, with or without specific flavor

Resistance: scab susceptible

Жилавка

Произход: местен сорт с неизвестен произход, Жилавка (Жиленка)

Срок на зреене: първата половина на октомври

Дърво: с буен растеж с рехава, пирамидална корона

Цъфтеж: късен

Плодове: неизравнени; средно едри, понякога дребни, с бледозелена кожица, която след лагеруване става светложълта; с бяло, сладко, грубо, без аромат

Резистентност: чувствителен на струпяване

Жилавица

Порекло: локална врста непознатог порекла, Жилавица (Жиленка)

Време зрења: прва половина октобра

Стабло: бујног раста провидне, пирамидалне круне

Цветање: касно

Плодови: неуједначени, средње крупни, понекад ситни, са бледозеленом кожицом, која после лагеровања постане светложута, месо – бело, слатко, грубо, без ароме

Резистентност: осетљиви на буђање

Zhilavka

Origin: local cultivar with unidentified origin, Zhilavka (Zhilenka)

Ripening date: the first half of October

Tree: with vigorous growth, with loose pyramid-like crown

Flowering: late

Fruits: unequal in size; medium large, sometimes small, with pale green skin which turns light yellow during storage. Flesh – white, sweet, crispy, with no flavor

Resistance: scab susceptible

Кичовка

Произход: сорт с неизвестен произход, Кичовка (Чечовка)

Срок на зреене: края на септември, първата половина на октомври

Дърво: слабо растящо

Цъфтеж: средно късен цъфтящ

Плодове: доста изравнени по големина, средно големи до дребни, с тегло от 60 гр., с тънка, жилава, гладка, бледожълтеникава до белезникава с размит червен покровен цвят и бяло, средно твърдо, гъбесто, средно сочно, сладко месо със задоволително качество

Резистентност: голяма чувствителност на струпяване

Кичовка

Порекло: врста непознатог порекла, Кичовка (Чечовка)

Време зрења: крах септембра, прва половина октобра

Стабло: слабог раста

Цветање: средње касно цветајуће

Плодови: уједначени по величини, средње крупни до ситни, тежине од 60 гр., са танком, жилавом, глатком, бледожућкасте до белићасте са разливеном црвеном покривном бојом и белим, средње тврдим, сунђерастим, средње сочним, слатким месом задовољавајућег квалитета

Резистентност: велика осетљивост на краставост

Kichovka

Origin: a cultivar with unidentified origin, Kichovka (Chechovka)

Ripening date: end of September, first half of October

Tree: weak growth

Flowering: intermediate/ late

Fruits: almost equal in size, medium large to small, weighing from 60 g, with thin, resilient, smooth, pale yellow to off-white with red overcoat and white, medium hard, spongy, medium juicy, sweet flesh with satisfactory quality

Resistance: highly susceptible to scab

Циганка

Произход: много стар местен сорт с неизвестен произход

Срок на зреене: първото десетдневие на октомври

Дърво: силно растящо

Цъфтеж: ранен до средно ранен

Плодове: добре изравнени по големина, дребни до средно големи, с тегло от 55 до 80 гр., с дебела, гладка, мазна, лъскава, с листозеленикав основен цвят, покрита с тъмночервен, почти черен покровен цвят кожица и зеленикаво, грубо, плътно, зърнесто месо, сочно-сладко, без аромат със сравнително добър вкус

Резистентност: устойчив на струпяване

Циганка

Порекло: vrlo стара локална врста непознатог порекла

Време зрења: прва декада октобра

Стабло: снажног раста

Цветање: рано до средње рано

Плодови: добро уједначени по величини, ситни до средње крупни, тежине од 55 до 80 гр., са дебелом, глатком, масном, сјајном, са листозеленом основном бојом, покривена тамноцрвеном, скоро црном покровном бојом кожице и зеленкастим, грубим, тврдим, зрнастим месом, сочно-слатког, без ароме и релативно доброг укуса

Резистентност: отпоран на краставост

Tsiganka

Origin: very old local cultivar with unidentified origin

Ripening date: the first ten days of October

Tree: vigorous growth

Flowering: early to early/ intermediate

Fruits: equal in size, small to medium in size, weighing from 55 to 80 g, with thick, smooth, waxy, glossy skin with leaf-green background color, with dark red, almost black overcoat and greenish, crisp, hard, grainy, juicy-sweet, with no flavor and relatively good taste

Resistance: scab resistant

Карастоянка

Произход: местен сорт, пренесен от Одринско

Срок на зреене: края на септември и първата половина на октомври

Дърво: с много силен растеж

Цъфтеж: рано цъфтящ

Плодове: красиви, добре изравнени по големина, средно едри до едри, с тегло около и над 163 гр., с гладка, плътна и лъскава кожица, жълтозелена до бледожълта, покровният ѝ цвят е тъмно матово червен на петна или ивици, с тънък восъчен налеп, с бяло, дребнозърнесто месо, сладко или слабо кисело, почти без аромат

Резистентност: чувствителност на струпяване и кръвна въшка

Карастојанка

Порекло: локална врста, донесена из околине Одрина

Време зрења: крај септембра и прва половина октобра

Стабло: врло снажног раста

Цветање: рано цветајуће

Плодови: лепи, добро уједначени по величини, средње крупни до крупни, са тежином око и изнад 163 грама, са глатком, чврстом и сјајном кожицом, жутозелена до бледожута, покровне боја је тамно црвена на пеге или ивице, са танким вошчаним слојем, са белим, ситнозрнестим месом, слатког или киселог укуса, скоро без ароме

Резистентност: осетљивост на краставост и крвне ваши

Karastoyanka

Origin: local cultivar, originating from the area of Odrin

Ripening date: end of September and the first half of October

Tree: with very vigorous growth

Flowering: early

Fruits: beautiful, same-sized, medium large to large, weighing around and above 163 g, with smooth, thick and shiny skin, yellowish green to pale yellow, the overcoat color is dark matted red on spots or stripes, with thin waxy covering, with white, small-grained flesh, sweet or slightly tart, almost without flavor

Resistance: scab and Eriosoma lanigerum susceptible

Будинка

Произход: народна селекција с неизвестен произход, Будинка (Будимка)

Срок на зреене: края на септември и началото на октомври

Дърво: с буен растеж

Цъфтеж: късно цъфтящо

Плодове: едри, еднакви по големина (150-180 гр.), зелени, с бяло месо, сладки, кожицата е мазна

Резистентност: толерантни на струпяване, плодов червей и петна по листата

Будимка

Порекло: народна селекција непознатог порекла, Будинка (Будимка)

Време зрења: крај септембра и почетак октобра

Стабло: бујног раста

Цветање: касно цветајућа

Плодови: крупни, једнаки по величини (150-180 гр.), зелени, са белим месом, слатки, кожица је масна

Резистентност: толерантни на краставост, без јабучног црва и пега по лишћу

Budinka

Origin: local people selection with unknown origin, Budinka (Budimka)

Ripening period: end of September and beginning of October

Tree: vigorous growth

Flowering: late flowering

Fruits: big, same sized (150-180 g), green outside, white flesh, sweet, skin is greasy

Resistance: susceptible to scab, fruit worm and spot on the leaves

Айвания

Произход: местен сорт с неустановен произход, Айвания (Айвънлия)

Срок на зреене: края на септември, началото на октомври

Дърво: с умерен растеж

Цъфтеж: средно ранен

Плодове: доста неизравнени по големина, средно едри (105 гр.) с тънка, но здрава кожа, гладка, мазна, лъскава, с жълтозеленикав до лимоненожълт основен цвят, обагрена с красив размит ярък розовокарминен до карминен цвят; месо – бяло, нежно, хрупкаво, сочно, сладко, без аромат, с добро качество

Резистентност: чувствителност към струпясване

Ајванија

Порекло: локална врста неутврђеног порекла, Ајванија (Ајванлија)

Време зрења: крај септембра, почетак октобра

Стабло: умереног раста

Цветање: средње рано

Плодови: доста неуједначени по величини, средње крупни (105 гр.) са танком, али здравом кожицом, глатка, масна, сјајна, са жутозеленом до лимунастожутом основном бојом, обојена лепом разливено јарком ружичастокарминеном до црвеном бојом; месо – бело, нежно, хрскаво, сочно, слатко, без ароме, доброг квалитета

Резистентност: осетљивост на краставост

Ayvaniya

Origin: local cultivar with unidentified origin, Ayvaniya (Ayvavanliya)

Ripening date: end of September, beginning of October

Tree: with intermediate growth

Flowering: early/ intermediate

Fruits: of various size, moderately big (105 g) with thin but strong skin, smooth, waxy, glossy, with yellow-green to lemon-yellow background color, tinted with a beautiful bright pink-carminine to carmine overcoat; flesh – white, delicate, crispy, juicy, sweet, without flavor, with good quality

Resistance: scab susceptible

Кандиле

Произход: местен сорт, народна селекција

Срок на зреене: октомври

Дърво: със силен растеж

Цъфтеж: късно цъфтящ

Плодове: изравнени по големина, средно едри до едри, с тегло средно 125 гр. Кожицата е дебела, груба, жилава, мазна, със силен восъчен налеп, с основен бледозелен цвят, преминаващ в жълтозелен до бледожълт с карминеночервен покровен цвят. Месото е бяло, нежно, гъбесто, меко, сладко, с посредствени вкусови качества

Резистентност: чувствителност към струпяване

Кандиле

Порекло: локална врста, народна селекција

Време зрења: октобар

Стабло: снажно развијено

Цветање: касно цветајуће

Плодови: уједначени по величини, средее крупни до крупни, са средњом тежином до 125 гр. Кожица је дебела, груба, жилава, масна, са снажним вошчаним слојем, основна бледозелена боја, прелазаећа у жутозелену до бледожуту са карминецрвеном покровном бојом. Месо је бело, нежно, сунђерасто, слатко, релативног укуса

Резистентност: осетљива на краставост

Kandile

Origin: local cultivar, selected by the local people

Ripening date: October

Tree: with vigorous growth

Flowering: late

Fruits: equal in size, medium large to large, with average weight of 125 g. The skin is thick, rough, resilient, waxy, with thick wax covering, with pale green background color turning into pale green to pale yellow with carmine red overcoat color. The flesh is white, tender, spongy, soft, sweet, with mediocre taste qualities

Resistance: scab susceptible

Обикновена петровка

Произход: местен сорт с неустановен произход

Срок на зреене: 10-15 юли

Дърво: средно до силно растящо; родовито

Цъфтеж: ранен до средно ранен

Плодове: дребни (40-50 гр.); светлозеленикави до сламено жълти, с бяло, средно сочно, грубо месо, сладко с приятен аромат

Резистентност: чувствителен на струпясване

Обична петровача

Порекло: локално, неутврђеног порекла

Време зрења: 10-15 јули

Стабло: средње до снажно развијено, родно

Цветање: рано и средње рано

Плодови: ситни (40-50 гр.) светлозеленкасти до сламенасто жути, са белим, средње сочним, грубим месом, слатког и пријатног мириса

Резистентност: осетљива на краставост

Petrovka

Origin: local cultivar with unidentified origin

Ripening date: 10-15 July

Tree: intermediate to vigorous growth; fruitful

Flowering: early to early/ intermediate

Fruits: small (40-50 g); soft green to straw yellow with white, medium juicy, crispy flesh, sweet, with pleasant flavor

Resistance: scab susceptible

Златна дицова ренета

Произход: френски сорт с неизвестен произход

Срок на зреене: средата на септември, началото на октомври

Дърво: силно растящо с широко пирамидална корона

Цъфтеж: средно цъфтящ

Плодове: незадоволително изравнени, средно големи до големи едри (120 гр.) с плътна, гладка, мазна, карминеночервена кожица, месо спронизано с червени нишки, нежно, рохкаво, ароматично, с вкус на малина

Резистентност: Чувствителност на струпяване и гниене

Златна дицова ренета

Порекло: француска врста непознатог порекла

Време зрења: средина септембра, почетак октобра

Стабло: снажно развијено са широко пирамидалном круном

Цветање: средње цветајуће

Плодови: недовољно уједначени, средље крупни до крупни (120 гр.) са тврдом, глатком, масном, карминеноцрвеном кожицом, месо проткано црвеним нитима, нежно, ровко, ароматно, са укусом малине

Резистентност: осетљивост на красту и буђање

Golden ditsova reneta

Origin: french cultivar with unidentified origin

Ripening date: middle of September, the beginning of October

Tree: vigorous growth with broad pyramid-like crown

Flowering: intermediate

Fruits: unsatisfactory equal in size, medium large to extra large (120 g) with smooth, waxy, carmine red skin, with flesh with red streaks, tender, crumbly, aromatic, raspberry flavored

Resistance: susceptible to scab and rot

Каселска ренета

Произход: сорт с неизвестен произход

Срок на зреене: началото на октомври

Дърво: умерено растящо

Цъфтеж: рано до средно цъфтящ

Плодове: тежки и добре изравнени по големина, средно едри и с тегло от 150 гр., с доста дебела, гладка, лъскава, зеленикавожълта до сламеножълта кожица с карминеночервени ивици или слабо размит карминеночервен цвят с жълтеникаво, дребнозърнесто, крехко и приятно на вкус, сочно месо

Резистентност: силно чувствителен на струпясване

Каселска ренета

Порекло: непознатог порекла

Време зрења: почетак октобра

Стабло: умереног раста

Цветање: рано до среде цветајуће

Плодови: тешки и добро уједначени по величини, средње крупни тежине од 150 гр. са п,лично дебелом, глатком, сјајном, зеленкастожућкастом до сламенастожутотом кожицом са јаркоцрвеним ивицама или лако разливеном јаркоцрвеном бојом са жућкастим, ситнозрнастим, хрскавим, пријатног укуса месом

Резистентност: врло осетљива на краставост

Kaselska reneta

Origin: a cultivar with unidentified origin

Ripening date: beginning of October

Tree: intermediate growth

Flowering: early to intermediate

Fruits: heavy and same-sized, medium large, weighing from 150 g, with quite thick, smooth, glossy, greenish yellow to straw yellow skin with carmine red stripes or slightly diluted carmine color with yellowish, small-grained, tender and pleasant to the taste, juicy flesh

Resistance: strongly scab susceptible

Цар Александър

Произход: народна селекция от Украйна

Срок на зреене: началото или средата на август

Дърво: силно растящо

Цъфтеж: средно ранен

Плодове: изравнени по големина, едри (140-160, а понякога и до 600 гр.), зеленикави с разкъсани карминени ивици по цялата повърхност, с красив восъчен налеп, бяло пухкаво месо, сочно, виненокисело със слаб аромат

Резистентност: силна чувствителност на кафяво гниене и кръвна въшка

Цар Александар

Порекло: народна селекција из Украјине

Време зрења: почетак или средина августа

Стабло: снажно развијено

Цветање: средње рано

Плодови: уједначени по величини, крупни (140-160, понекад и до 600 гр.), зеленкасти са раскинутим кармино-црвеним ивицама по целој површини, са лепим вошчаним слојем, белим баршунастим месом, сочне, винско-киселе слабо ароматне

Резистентност: врло осетљиве на смеђе буђање и кржаве ваши

Tzar Alexandar

Origin: selected by the people, from Ukraine

Ripening date: beginning or middle of August

Tree: vigorous growth

Flowering: early/ intermediate

Fruits: same-sized, big (140-160, sometimes even up to 600 g), greenish background with torn carmine strips on the whole surface, with beautiful wax coating, white fluffy flesh, juicy, tart with delicate flavor

Resistance: highly susceptible to brown rot and Eriosoma lanigerum

Жълт белфлор

Произход: пренесен от Ню-Джърси, САЩ

Срок на зреене: септември

Дърво: силно растящо

Цъфтеж: полукъсен

Плодове: неизравнени по големина, средно едри до едри (100 до 250 гр.) с гладка, лъскава, възсуха кожица, през потребителската зрялост мазна, със зеленикавожълт до лимоненожълт, а откъм огряната страна светлорозов до карминеночервен цвят; месо – жълтобяло, дребнозърнесто, сочно, ароматично, с приятен вкус и много добро до отлично качество

Резистентност: Неустойчив на струпясване, кръвни и листни въшки

Жути белфиор

Порекло: донет из Ню-Джерсија, САЩ

Време зрења: септембар

Стабло: снажно развијено

Цветање: полукасно

Плодови: неуједначени по величини, средње крупни до крупни (100 до 250 гр.) са глатком, сјајном, сувом кожицом, у потрошачкој зрелости масна, еленкастожуге до лимунастожуге, са сунчане стране светлоружичасте до јаркоцрвене боје; месо – жутобело, ситнозрнасто, сочно, ароматно, пријатног укуса и врло доброг до одличног квалитета

Резистентност: неотпорна на краставост, крвне и лисне ваши

Yellow bellflower

Origin: imported from New Jersey, USA

Ripening date: September

Tree: vigorous growth

Flowering: intermediate/ late

Fruits: of various size, moderately large, to large (100 to 250 g) with smooth, glossy, dry skin, when mature—oily, with greenish yellow to lemon-yellow, on the sun exposed side—pale pink to carmine color; flesh – pale-yellow, small-grained, juicy, aromatic, with a pleasant taste and very good to excellent quality

Resistance: scab, Eriosoma lanigerum and plant louse susceptible

Златна пармена

Произход: стар сорт пренесен от Нормандия и Англия

Срок на зреене: края на август и началото до средата на септември

Дърво: силно растящо

Цъфтеж: полукъсен

Плодове: добре изравнени по големина и тегло, средно големи (140 до 170 гр.), с почти дебела, възсуха, гладка и лъскава, златистожълта до жълта кожа; месо – жълтеникаво, плътно, полухрупкаво, сладко, слабокисело, ароматично, с приятен вкус и много добро качество

Резистентност: Чувствителен на струпясване, плодов червей и кръвна въшка

Златна пармена

Порекло: стара врста пренесена из Нормандије и Енглеске

Време зрења: крај августа и почетак до средине септембра

Стабло: снажно развијено

Цветање: полукасно

Плодови: добро уједначени по величини и тежини, средње велики (140 до 170 гр.) са скоро дебелом, сувом, глатком и сјајном, златножутом до жутом кожицом; месо – жућкасто, тврдо, полухрсково, слатко, лако кисело, ароматно са пријатним укусом и врло доброг квалитета

Резистентност: осетљива на краставост, плодни црв и крвну ваш

Zlatna parmena

Origin: old cultivar, originating from Normandy and England

Ripening date: end of August and beginning to middle of September

Tree: vigorous growth

Flowering: intermediate/ late

Fruits: of same size and weight, averagely big (140 to 170 g), with almost thick, dry, smooth and glossy, golden-yellow to yellow skin; flesh – yellowish, firm, semi-crisp, sweet, slightly sour, aromatic, with pleasant flavor and very good quality

Resistance: susceptible to scab, fruit worm and Eriosoma lanigerum

Велингтон

Произход: интродуциран сорт, произхождащ от Англия

Срок на зреене: края на септември

Дърво: умерено растящо

Цъфтеж: късно цъфтящ

Плодове: много добре изравнени по големина и тегло, средно едри, с маса 130 гр., с тънка, гладка, слабо мазна, лъскава кожица, зеленикаво жълта, а след узряване – до сламено жълта, с размит руменец и червени ивици, белезникавожълто месо, грубичко, крехко, здраво, сочно, много кисело без аромат, със задоволително качество

Резистентност: чувствителен на кафяво гниене

Велингтон

Порекло: интродуцирана врста, пореклом из Енглеске

Време зрења: крај септембра

Стабло: умереног раста

Цветање: касноцвѣтајућа

Плодови: врло добро уједначени по величини и тежини, средње крупни, са масом 130 гр., са танком, глатком, слабо масном, сјајном кожицом, а после зрења – сламнасто жутом, са разливеним црвенилом и црвеним ивицама, бледожутим месом, грубо, хрскаво, чврсто, сочно, врло кисело, без мириса, задовољавајућег квалитета

Резистентност: осетљива на смеђе буђање

Wellington

Origin: introduced cultivar, originating from England

Ripening date: end of September

Tree: intermediate growth

Flowering: late

Fruits: equal in size and weight, medium large, weighing 130 g, with thin, smooth, slightly waxy, shiny skin, greenish yellow and after ripening—up to straw yellow, with diluted flush and red stripes, pale yellow flesh, rough, tender, strong, juicy, very tart, without flavor, with satisfactory quality

Resistance: brown rot susceptible

Зелена княжевска

Произход: сорт с неизвестен произход

Срок на зреене: юли, началото на август

Дърво: с буен растеж

Цъфтеж: ранен

Плодове: средно едри (100 гр.), закръглен, гладък, без ребровидни издатини около чашката, доста тежък и набит, жълтеникаво зелен, от към слънчева страна ръждивочервено обагрен

Резистентност: слабо чувствителен на струпяване

Зелена кнежевска

Порекло: врста непознатог порекла

Време зрења: јули, почетак августа

Стабло: бујног раста

Цветање: рано

Плодови: средње крупни (100 гр.) округли, глатки, без ребрастих избочина око чашице, доста тешки и набијени, жућкастозеленкасти, са сунчеве стране обојени бојом рђе.

Резистентност: слабо осетљиви на буђање

Green Knyazhevskа

Origin: cultivar with unidentified origin.

Ripening date: July, beginning of August

Tree: with vigorous growth

Flowering: early

Fruits: medium large (100 g), rounded, smooth, without rib-like bulges around the calyx, quite heavy and compact, yellowish green, with rusty red on the sun-exposed side

Resistance: slightly susceptible to scab

КРУШИ • КРУШКЕ • PEARS

Синявец

Произход: народна селекција, Синявец (Синявица)

Срок на зреене: септември, првата половина на октомври

Дърво: силно растящо

Цъфтеж: ранен

Плодове: сравнително изравнени по големина и тегло, дребни до средно големи (70 до 100 гр.); с тънка, жълтозелена кожа, с бледожълто, нежно, сочно месо, което след узряване придобива специфичен кафяв цвят с повишена захарност; задоволително качество

Резистентност: чувствителен на струпясване

Сињавец

Порекло: народна селекција, Сињавец (Сињавица)

Време зрења: септембар, прва половина октобра

Стабло: високог раста

Цветање: рано

Плодови: приближно једнаки по величини и тежини, мали до средње велики (70-100 гр.); са танко жуто зелене коре, са бледо жутим, нежним и сочним месом, које по сазревању добија браон боју са слаћим укусом; задовољавајући квалитет

Резистентност: Осетљива на скапалост

Sinyavets

Origin: national selection Sinyavets (Sinyavitsa)

Ripening period: September first half of October

Tree: vigorous

Flowering: early

Fruits: relatively equal in size and weight, small to medium-sized (70 to 100 g); with a thin, yellow-green skin, pale, tender, juicy meat, which after ripening gets a specific brown color with high level of sugar taste, satisfactory quality

Resistance: susceptible to scab

Мехмедка

Произход: народна селекция, с неустановен произход, Мехмедка (Червеняк, Есенна стамболка, Мехмед армуду)

Срок на зреене: края на август и първата половина на септември

Дърво: средно до силно растящо, родовито

Цъфтеж: от средно ранен до късен

Плодове: доста изравнени по големина и тегло, средно големи (144 гр.), с дебела, здрава, възграпава, жълтозелена кожа, с бяло, плътно, зърнесто, сочно, сладко до много сладко месо, с добро качество.

Резистентност: устойчива на струпяване

Мехмедка

Порекло: народна селекција, неутврђеног порекла, Мехмедка (Црвендач, Јесења стамболка, Мехмед армуду)

Време зрења: крај августа и прва половина септембра

Стабло: средње до снажно развијено, родно

Цветање: средње рано до касно

Плодови: прилично уједначени по величини и тежини, средње величине (144гр.) са дебелом, чврстом, грубом, жутозеленом кором, са белим, тврдим, зрнастим, сладким до врло сладким месом, доброг квалитета.

Резистентност: отпорна на краставост

Mehmedka

Origin: selected by the people, with unidentified origin, Mehmedka (Chervenyak, Esenna stambolka, Mehmed armudu)

Ripening date: end of August and the first half of September

Tree: intermediate to vigorous growth, fruitful

Flowering: from early/intermediate to late

Fruits: quite equal in size and in weight, medium large (144 g), with thick, strong, slightly rough, yellowish green skin, with white, compact, grainy, juicy, sweet to very sweet flesh, with good quality

Resistance: scab resistant

Водник

Произход: народна селекция с неизвестен произход

Срок на зреене: края на септември

Дърво: силно растящо

Цъфтеж: ранен

Плодове: добре изравнени по големина и тегло, големи до много големи (200 до 280 гр.); с гладка, мазна, зеленикавожълта кожица, с белезникаво жълтеникав оттенък, едрозърнесто, с каменисти клетки месо, със задоволително качество

Резистентност: задоволително устойчив на струпяване

Водник

Порекло: народна селекция непознатог порекла

Време зрења: крајем септембра

Стабло: снажног раста

Цветање: рано

Плодови: добро уједначени по величини и тежини (200 до 280 гр.) са гладком, масном, зеленкастожућкастом кожицом, са бледожућкастим сјајем, крупнозрнастим, каменим ћелијама месом, задовољавајућег квалитета

Резистентност: доволно отпорна на краставост

Vodnik

Origin: selected by the people with unidentified origin

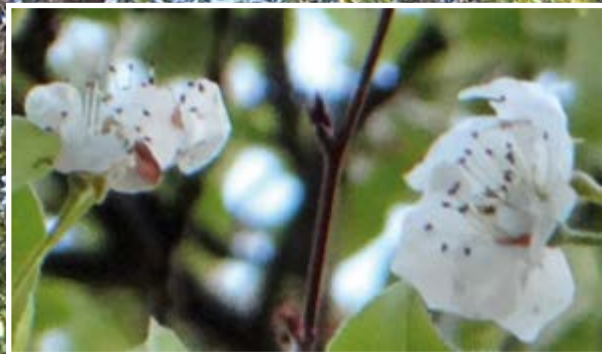
Ripening date: end of September

Tree: vigorous growth

Flowering: early

Fruits: quite equal in size and in weight, large to very large (200 to 280 g); with smooth, waxy, greenish yellow skin, with off white tint, large-grained flesh, with stone cells, with satisfactory quality

Resistance: significantly scab resistant

Стамболка

Произход: народна селекција с неизяснен произход, Стамболка (Енисейка, Илинка)

Срок на зреене: втората половина на јули, август

Дърво: силно растящо

Цъфтеж: средно рано цъфтящ

Плодове: доста изравнени по големина и тегло, средно големи и средно тежки (75 гр.), със средно дебела до тњнка кожица, гладка до слабо грапава, зеленикава, с жљлтеникаво едрозърнесто, сочно, винено-кисело, ароматно месо с добро качество

Резистентност: неустойчив на струпясване и кафјаво гниене

Стамболка

Порекло: народна селекција неутврђеног порекла, Стамболка (Јенисејка, Илинка)

Време зрења: друга половина јула, август

Стабло: снажно развијено

Цветање: средње рано цветајућа

Плодови: прилично уједначени по величини и тежини, средње величине и тежине (75 гр.) са средње дебелом и танком кожицом, глатка до лако груба, зеленкаста, са жућкастим, крупнозрнастим, сочним, винско-киселим, ароматним месом доброг квалитета

Резистентност: неотпоран на краставост и смеђе буђање

Stambolka

Origin: selected by the locals, with unidentified origin, Stambolka (Eniseyka, Ilinka)

Ripening date: second half of July, August

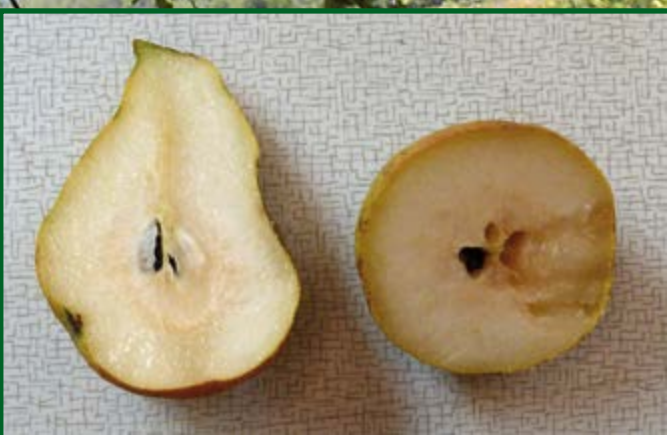
Tree: vigorous growth

Flowering: early/ intermediate

Fruits: quite similar in size and weight, medium large and medium heavy (75 g), with medium thick to thin skin, smooth to slightly rough, greenish skin with yellowish, large-grained, juicy, tangy, aromatic flesh with good quality

Resistance: scab and brown rot susceptible

20/08/2011

Попска круша

Произход: изходното семеначе е с френски произход

Срок на зреене: края на септември, началото на октомври, но потребителската зрялост настъпва от ноември до средата или края на януари

Дърво: силно растящо

Цъфтеж: средно рано цъфтящ

Плодове: доста изравнени по големина и тегло, средно едри (180-250 гр.); с неравна, суха, понякога леко покрита с восъчен налеп, сивозелена до зеленожълта кожица, с бяло или белезникаво, полутопящо се, достатъчно сладко, но без особен аромат месо

Резистентност: напада се от калифорнийската щитовка (*Aspidiotus perniciosus*)

Попова крушка

Порекло: излазне семењаче француског порекла

Време зрења: крајем септембра, почетком октобра, потрошачка зрелост настапа од ноембра до средине или крајем јануара

Стабло: снажно развијено

Цветање: средње рано цветање

Плодови: прилично уједначени по величини и тежини, средње крупни (180-250 гр.); са неравном, сувом, понекад са лаким вошчаним слојем, сивозеленом до зеленкасто-жутом, са белим или бледим полутопећим се, доста слатким, без нарочите ароме месом

Резистентност: напада је калифорнитска вашка (*Aspidiotus perniciosus*)

Popska pear

Origin: the original wild fruit tree is of French origin

Ripening date: end of September, beginning of October, ready to eat starting from November to the middle or end of January

Tree: vigorous growth

Flowering: early/ intermediate

Fruits: same in size and weight, medium large (180-250 g); with uneven, dry, sometimes with thin waxy covering, grayish green to greenish yellow skin, with white or off white, semi melting, significantly sweet flesh without a particular flavor

Resistance: susceptible to *Aspidiotus perniciosus*

Сулия

Произход: народна селекција с неизяснен произход

Срок на зреене: края на септември, началото на октомври

Дърво: силно растящо

Цъфтеж: късно цъфтящ

Плодове: добре изравнени по големина и тегло, средно едри (130-145 гр.); с тънка, гладка, лъскава, слабо мазна, светлозелена до жълтозелена, месо бяло или белезникаво, дребнозърнесто, тръпчиво, без аромат с приятен, освежителен вкус

Резистентност: сравнително устойчив на струпяване

Сулија

Порекло: народна селекција неутврђеног порекла

Време зрења: крај септембра, почетак октобра

Стабло: снажно развијено

Цветање: касно цветајуће

Плодови: Добро уједначени по величини и тежини, средње крупни (130-145 гр.) са танком, глатком, сјајном, слабо масном кожицом, светлозеленим до жућкастозеленим, белим или бледобелим ситнозрнастим, опорим, без ароме месом, пријатног освежавајућег укуса

Резистентност: релативно отпоран на краставост

Suliya

Origin: selected by the locals, unidentified origin

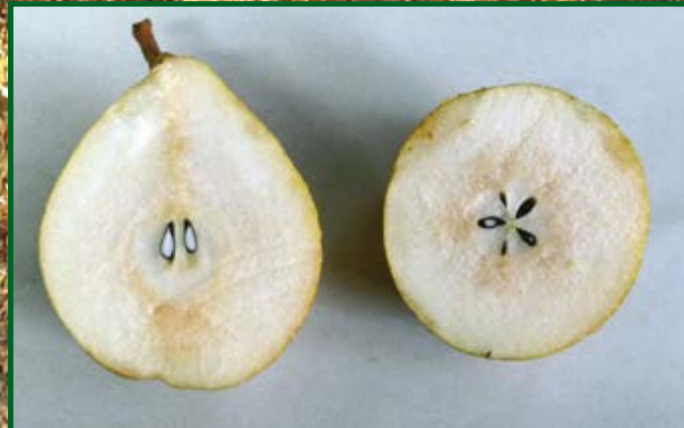
Ripening date: end of September, beginning of October

Tree: vigorous growth

Flowering: late

Fruits: equal in size and weight, medium large (130-145 g); with thin, smooth, glossy, slightly waxy, light green to yellowish green skin, white or off white flesh, small-grained, tangy, without flavor, with pleasant and refreshing taste

Resistance: relatively scab resistant

Зимна масловка

Произход: семеначе с неизвестен произход

Срок на зреене: края на ноември, а потребителска зрялост добиват след 3-4 седмици

Дърво: средно до силно растящо

Цъфтеж: ранен до средно ранен

Плодове: задоволително изравнени по големина и тегло, големи до много големи (200 до 300 гр.); с гладка, възсуха, светло зелена до светложълта, с бяло или жълтобяло, нежно, сочно и ароматно месо със задоволително качество

Резистентност: чувствителен на струпяване

Зимска масловка

Порекло: семењача непознатог порекла

Време зрења: крај новембра, потрошачка зрелост настапа после 3-4 недеље

Стабло: средње до снажно развијено

Цветање: рано до средње рано

Плодови: задовољавајуће уједначени по величини и тежини, крупни до врло крупни (200 до 300 гр.), са глатком, сувом кожицом, светлозелене до светложуте боте, са белим или жутобелим, нежним, сочним и ароматним месом задовољавајућег квалитета

Резистентност: осетљива на краставост

Winter maslovka

Origin: a wild fruit tree with unidentified origin

Ripening date: end of November, ready to eat after 3-4 weeks

Tree: intermediate to vigorous growth

Flowering: early to early/ intermediate

Fruits: quite equal in size and weight, large to very large (200 to 300 g); with smooth, dry, light green to pale yellow skin, with yellow or yellow-white, tender, juicy and aromatic flesh with satisfactory quality

Resistance: scab susceptible

СЛИВИ • ШЉИВЕ • PLUMS

Стенлей

Произход: американски сорт синя слива, внесен през 60-те години на 20 век

Срок на зреене: края на октомври

Дърво: умерено растящо

Цъфтеж: средно ранен

Плодове: средно едри до едри, полу до напълно добре изравнени по големина; обратно яйцевидни, несиметрични, тъмновиолетови, с многобройни точкици и обилен налеп. Месо – зеленикавожълто, плътно, сочно, с добри вкусови качества, отделящо се от костилката

Резистентност: толерантен на шарка по сливата, средно чувствителен на ръжда, почти не се напада от листни петна

Стенлеј

Порекло: америчка врста, увезена 60-тих година прошлог века

Време зрења: крајем октобра

Стабло: умереног раста

Цветање: средње рано

Плодови: средње крупни до крупни, полу до потпуно уједначени по величини, обрнуто јајастог облика, несиметричне, тамнољубичасте, са многобројним тачкицама и обилним налепљењем. Месо зеленкастожута, збијено, сочно, доброг укуса, одваја се од коштице

Резистентност: толерантна на шљивову шарку, средље осетљива на рђу, скоро да је не нападају лисне пеге

Stanley

Origin: American cultivar, imported during the 1960s.

Ripening date: end of October

Tree: intermediate growth

Flowering: early/ intermediate

Fruits: medium large to large, from semi equal to fully equal in size; reverse oval shaped, asymmetrical, dark violet, with numerous dots and rich waxy covering. Flesh – greenish yellow, compact, juicy, with good taste qualities, separating itself from the pit

Resistance: resistant to Plum pox, medium susceptible to rust, almost never attacked by leaf spots

Кюстендилска синя слива

Произход: местен сорт, произход от Иран и Сирия

Срок на зреене: първата половина на септември

Дърво: с умерен до силен растеж

Цъфтеж: късно цъфтяща – средата на април

Плодове: дребни до средно едри (17-22 гр.), удължено овални, с по-изпъкнала коремна страна, а от към върха – слабо заострена. Кожицата е тънка, здрава, виолетова или тъмно синя, бели се от месото. То е зеленикавожълто до златистожълто, плътно, сочно, сладко, отделящо се от костилката

Резистентност: податлива на неприятели и болести (шарка), както и с голяма чувствителност на летни засушавания

Ѓустендилска модра слива

Порекло: локална сорта, покреклом из Ирана и Сирије

Период зрења: прва половина септембра

Стабло: Од умерено велико до великог раста

Цветање: касно – средином априла

Плод: мали до средње крупан (17-22 гр.), дужи елипсасти, са више изразеном љуспастом страном а врх слабо заострен. Љуспа-кожица је танка, здрава, љубичаста или тамно плаве боје, лако љуштива од меса, које је зеленасто жуто до златно жуте боје, чврсто, сладко, скидајући се од коштице

Резистентност: склона на непријатеље и болести (шарка), као и осетљива на летње суше

Kiustendil's blue plum

Origin: local variety originating from Iran and Syria

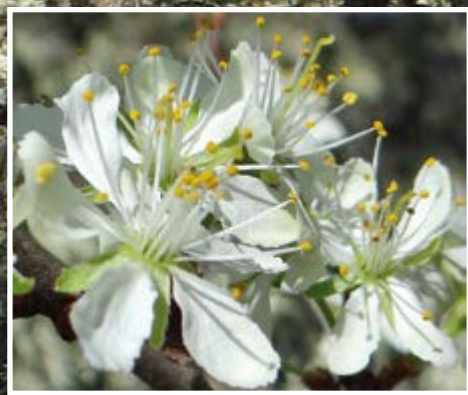
Period of ripening: the first half of September

Tree: a moderate growth to strong growth

Flowering: late blooming – mid-April

Fruit: small to medium-large (17-22 g), elongated oval, with convex ventral side and from the top - slightly pointed. The skin is thin, strong, purple or dark blue, white from the meat. It is greenish yellow to golden yellow, thick, juicy, sweet, separating from the stone fruit.

Resistance: susceptible to pests and diseases (measles), and the sensitivity of summer droughts

Джанка

Жълта джанка, Червена джанка

Произход: диворастящ вид с неизвестен произход

Срок на зреене: началото на юни

Дърво: силно растящо

Цъфтеж: раннен

Плодове: дребни до средно едри; закръглени,разнообразни по форма,зелени, жълти или червени, с различни нюанси. Най-често вкусът им е кисел, но има форми и със сладки плодове. Костилката е срастнала или отделяща се от месото

Резистентност: джанковите сортове не се нападат от много болести и неприятели

Цанарика

Жута цанарика, Црвена цанарика

Порекло: дивља врста непознатог порекла

Време зрења: почетак јуна

Стабло: снажног раста

Цветање: рано

Плодови: ситни до средње крупни; округли, различитог облика, зелене, жуте или црвене боје, различитих нијанси, најчешће су киселог укуса, али има и слатких. Коштица је срасла или се одваја од меса

Резистентност: цанарике су отпорне на болести и штеточине

Wild plum

Yellow wild plum, Damson

Origin: wild growing cultivar of unidentified origin

Ripening date: beginning of June

Tree: vigorous growth

Flowering: early

Fruits: small to medium large; rounded, with various shapes, green, yellow or red, with various nuances. Most frequently they have tart flavor but there are cultivars with sweet fruits. The pit can or cannot be separated from the flesh

Resistance: the wild plum cultivars are not attacked by many of the diseases and pests

Жълта джанка
Жута цанарика
Yellow wild plum

Червена джанка
Црвена џанарика
Damson

КИЦ „Босилеград“, 17540 Босилеград, ул. „Маршал Тито“ № 15; тел/факс: +0381 17 878 254
КИЦ „Босилеград“, 17540 Босилеград, ул. „Маршала Тита“ бр.15; тел/факс: +0381 17 878 254
CIC “Bosilegrad”, 17540 Bosilegrad, 15, Marshal Tito Str.; tel/fax: +0381 17 878 254
e-mail: kicbos@gmail.com; www.kicbos.org

Международен събор в местността „Славчето“ • Меѓународни сабор у атару „Славче“
International gathering in “Slavcheto” area

17540 Босилеград, Сърбия, ул. „Г. Димитров“ 82; тел. +381 17 877 006, факс +381 17 877 167
17540 Босилеград, Србија, ул. Г. Димитров“ бр. 82; тел. +381 17 877 006, факс +381 17 877 167
17540 Bosilegrad, Serbia, 82, Georgy Dimitrov Str.; Tel. +381 17 877 006, fax +381 17 877 167
e-mail: opstina@bosilegrad.rs; www.bosilegrad.rs

2557 с. Трекляно ; тел.: +359 79 276 326, факс: +359 79 276 222
2557 с. Трекляно; тел.: +359 79 276 326, факс: +359 79 276 222
2557 Treklyano village; tel.: +359 79 276 326, fax: +359 79 276 222
e-mail: obshtina_treklyano@abv.bg; www.trekliano.eu

Босилеград * Босилеград * Bosilegrad

Трекляно * Трекљано * Treklyano

Тази публикация е направена с подкрепата на Европейския съюз, чрез Програмата за трансгранично сътрудничество България - Сърбия ССИ No 2007CB16IP0006. Съдържанието на публикацията е отговорност единствено на екипа на проекта от Лесотехническият университет и по никакъв начин не трябва да се възприема като израз на становището на Европейския съюз или на Управляващия орган на Програмата.

Ова публикация је направљена уз помоћ средстава Европске уније кроз Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија под бројем ССИ No 2007CB16IP0006. Јединствено одговорно лице за садржај ове публикације је екипа пројекта Шумарског универзитета и ни на који начин не може бити тумачен као став Европске уније или Управљачког тела програма.

This publication has been produced with the assistance of the European Union through the Bulgaria–Serbia Cross-Border Programme ССИ No 2007CB16IP0006. The contents of this publication are the sole responsibility of the project team from the University of Forestry and can in no way be taken to reflect the views of the European Union or the Managing Authority of the Programme.